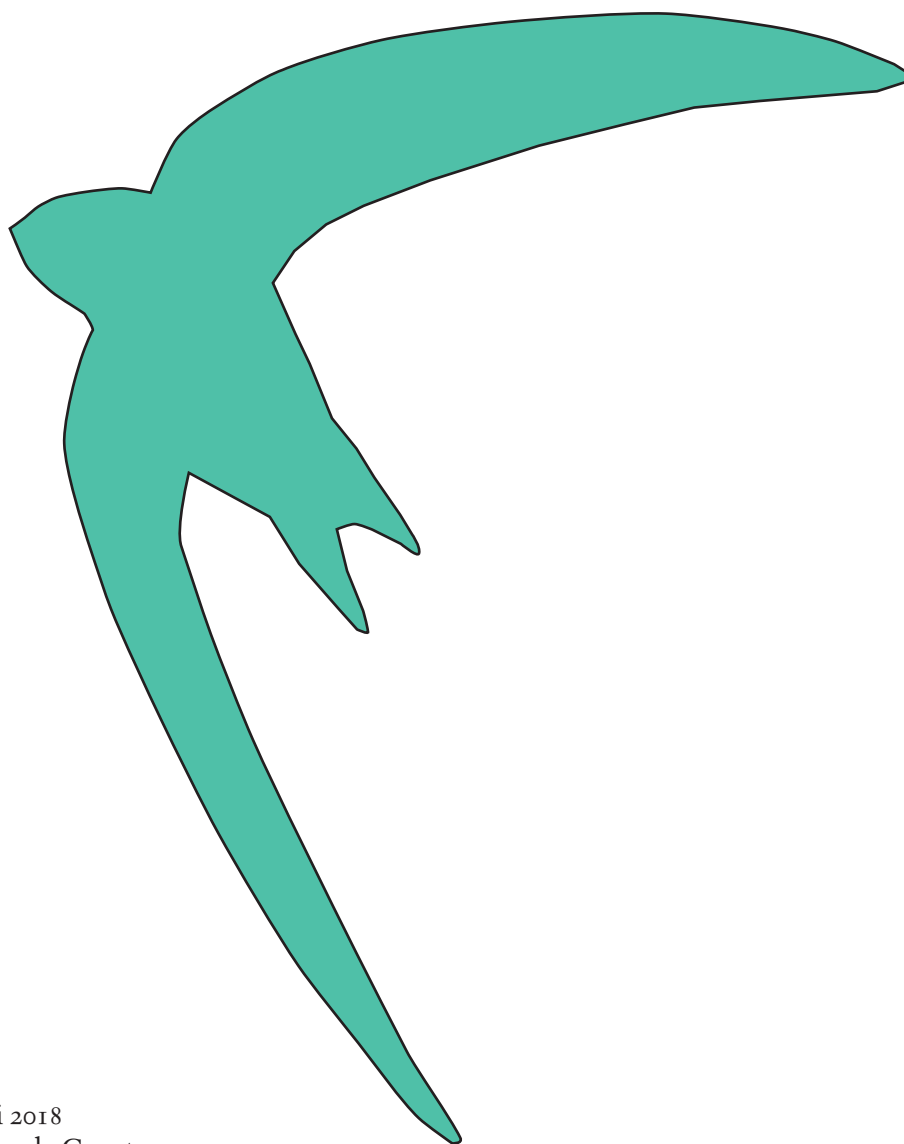

KORT VERSLAG
MONITORINGRESULTATEN
GIERZWALUWNESTKASTEN
2017

in de Utrechtse wijk Voordorp

1. INLEIDING

1.1 Achtergrond nestkastenproject

Elf jaar geleden begon het nestkastenproject. Het aantal opgehangen kasten heeft in de afgelopen jaren wat gevarieerd door verhuizingen of bewoners die geen zin meer hadden in de kast. Er hingen in 2017 in de wijk 63 kasten (zie tabel 1). Enkele kasten hangen buiten de wijk (zoals aan het Wevehuis in Tuindorp-oost). Op sommige locaties is slecht zicht op de kasten vanwege hoge tuinhekken. Of de kasten daar nog hangen is dan niet duidelijk.

Net als in 2016 is de monitoring in Voordorp in vier secties verdeeld (zie bijlage 1). In iedere sectie houdt iemand de kasten in de gaten voor wat betreft de bezetting door huismus, spreuuw of gierzwaluw.

Tabel 1. Gegevens opgehangen gierzwaluwnestkasten, stand 2017

Aantal kasten per adres	Adressen	
1	22	
2	13	
3	1	
4	3	
Totaal aantal kasten		63

1.2 Weerbeeld in 2017

Hoewel het voorjaar zeer zacht begon sloeg het weer op 9 april om met nachtvorst en koude oostelijke wind. Pas vanaf 11 mei werd het beter. De gierzwaluwen die toen terugkwamen hebben kunnen genieten van een extreem warme en zomerse meimaand. De lente was sowieso als geheel zeer zacht, zeer zonnig en zeer droog. Ook juni was droog en warm en ging in de boeken als de warmste junimaand ooit gemeten. Toen er echter flink gevoederd moest worden in juli was het zeer wisselvallig weer met veel regenachtige dagen. Al met al een goed begin voor de gierzwaluwen, maar halverwege het opgroeien van de jongen waren de weersomstandigheden duidelijk minder.

2. MONITORINGRESULTATEN

2.1 Bezetting van de kasten

In 2017 is het totale gebruik van de kasten ten opzichte van voorgaande jaren sterk gestegen. Bijna is het niveau van 2012 bereikt (zie tabel 2 en fig. 3). Dit is te danken aan zowel spreeuw als gierzwaluw. De spreeuwen lijken uit een dal gekropen met 17 broedgevallen in het voorjaar en nog twee in de zomer in andere kasten – het hoogste broedsucces ooit. De gierzwaluwen hebben acht kasten bezocht, waarvan er in zeven gebroed is getuige het gedrag. De huismusbezetting blijft minimaal (maar deze soort breidt zich waarschijnlijk wel uit op ‘natuurlijke’ plekken in de wijk).

Tabel 2. Bezetting nestkasten door broedvogels

		2006	2007	2008	2009	2010	2011#	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Aantal kasten	13	46	52	52	63	65	66	64	64	64	63	63
Bezoek	Gierzw		1				2	1-2	1	1	-	8	8
Overnachting	Gierzw					1	2	2-3	1		-	5	
Broedend	Gierzw			1	2	2	3	4-5	5	4	3	2-3	7
Broedsucces	Huism		5	5	5	5-8	7	8	8	9	6	3	4
Broedsucces	Spr		2	7	12	8-10	17	18-19	12	7@	15	12	19

Legenda: # stand zonder inspectie van de inhoud van enkele kasten; @dit is een minimum: er is te laat begonnen met het inventariseren van de spreeuwenbroedsels

Geen rekening is gehouden met meerdere broedsels achter elkaar, dus dit is de minimumstand.

2.2 Broedgevallen gierzwaluwen

ANDREJ SACHAROVSTRAAT 18

Hier hangen vier kasten. In de linkerbovenkast hebben dit jaar weer met succes gierzwaluwen gebroed. De piepende jongen waren in juli duidelijk te horen.

In de kast rechtsonder heeft gezien het gedrag ook een paartje gebroed. Op 21 juni vloog er 's avonds na 22.00 uur een gierzwaluw naar binnen. Op 27 juli vloog om 21.46 uur een gierzwaluw naar binnen om er een halve minuut later weer uit te vliegen.

ANDREJ SACHAROVSTRAAT 19

Vorig jaar was een invliegende gierzwaluw overdag waargenomen. Dit jaar heeft een paartje gebruik gemaakt van de kast en aan het gedrag te zien lijkt er gebroed te zijn. Er zijn echter geen piepende jongen gehoord. Op 17 juni vlogen om 21.45 uur twee gierzwaluwen naar buiten, op 21 juni vloog 's avonds om 22.10 uur een paartje naar binnen. Vrijdag 21 juli vloog om 21.45 uur een gierzwaluw uit de kast; rond 22.00 uur vloog er een naar binnen. Op 27 juli vlogen twee gierzwaluwen na elkaar naar binnen om 21.47 uur.

AUGUSTO SANDINOSTRAAT 61

Vorig jaar zijn enkele kasten van de vier die hier hangen bezocht geweest. Dit jaar heeft een paartje de rechterbovenkast bezet. Op 21 juni is om 22.20 uur een gierzwaluw de bewuste kast binnengevlogen waarna er gedurende 5 minuten teruggegerd is naar twee zwaluwen die continu langsvlogen. Op 5 juli 's avonds om 22.20 uur vloog een gierzwaluw de rechterbovenkast naar binnen, even later vloog er een uit, en rond 22.30 uur vloog er weer een naar binnen. Dit gedrag duidt op broeden danwel de aanwezigheid van jongen. Op 22 juli vlogen met een tussenpoos van 2 minuten twee gierzwaluwen naar binnen waarna ze even gierden.

DAVID BEN GOERIONSTRAAT 3

Op 5 juli zag de bewoner overdag vier maal een gierzwaluw een van de twee kasten aan de

achterkant van de woning naar binnen vliegen. Ook de dagen daarna is dat het geval, met als vroegste waarneming 's morgens om 06.15 uur. Op 26 juli is de laatste waarneming gedaan van een gierzwaluw die 's avonds in de schemering de kast in vliegt.

HABIB BOURGUIBA STRAAT 103

Voor het vijfde jaar op rij heeft een gierzwaluwpaartje deze kast bezet. Op 21 juni gierde een zwaluw rond 22.20 uur meerdere malen terug vanuit de kast naar langsvliegende zwaluwen. Op 5 juli vlogen om 22.10 uur twee gierzwaluwen naar binnen. Er zijn geen jonge gierzwaluwen gehoord of gezien.

TULASTRAAT 23

In de onderste kast is gebroed. Zowel door de bewoners als door ondergetekende (op 10 juli tijdens een ronde) is het gepiep van een jonge gierzwaluw gehoord. Toen de bewoners echter terugkwamen van vakantie bleek een dode gierzwaluw uit de kastopenening te hangen (fig. 1 en 2). En er lag een niet uitgekomen ei in het nest (mail Sander Seure 3 januari 2018).

Fig. 1. Dode, jonge gierzwaluw uit nestkast hangend

Fig. 2. Dode, jonge gierzwaluw

2.3 Zoekers

DAVID BEN GOERION STRAAT 5

De bewoner zag enkele keren een gierzwaluw de kast binnenvliegen en eenmaal vermoedelijk een paartje. Vanaf rond 10 juli is hier geen activiteit bij de kast waargenomen. Wel vloog regelmatig een paartje gierzwaluwen gierend in de omgeving rond in de maand juli.

Fig.3. Trend gebruikte nestkasten 2006-2017

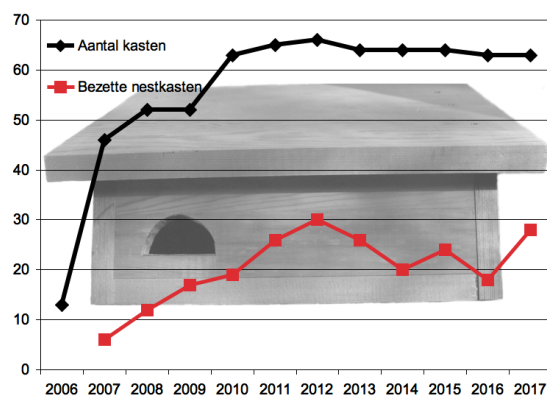
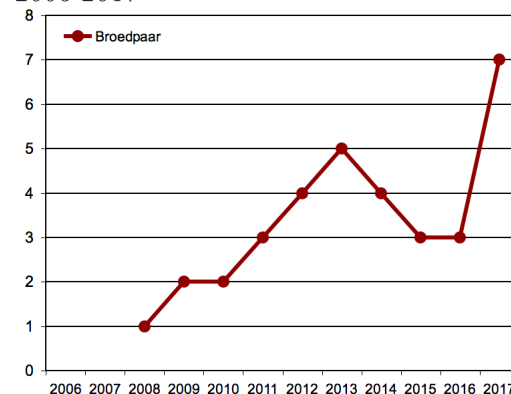

Fig. 4. Trend vermoedelijk broedende gierzwaluwen 2006-2017

3. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

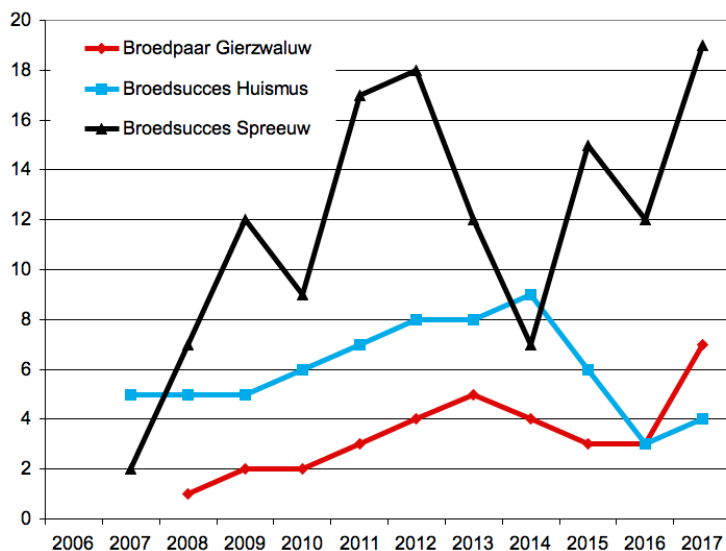
Het was het elfde officiële jaar van het nestkastenproject. En eindelijk zitten de gierzwaluwen in de lift. Zoals vorig jaar gehoopt bleek 2016 inderdaad een kantelmoment te zijn. Vorig jaar hebben jonge, zoekende gierzwaluwen minimaal 8 kasten verkend. Dit heeft in 2017 geleid tot een veel hogere bezettingsgraad dan de afgelopen jaren. In acht kasten zijn twee gierzwaluwen meerdere malen naar binnen gevlogen, en aan het gedrag te zien is in 7 kasten gebroed. Slechts van twee paar is met zekerheid vastgesteld dat er jongen zijn groot geworden, omdat deze jongen zijn gehoord. Er is na het broedseizoen alleen gecontroleerd in de kast in de Tulastraat wat een dood jong en een niet uitgekomen ei heeft opgeleverd. Broedparen betekenen dus niet automatisch ook uitgevlogen jongen!

Boven twee locaties kon je in de zomer voor Voordorpse begrippen van leuke aantallen gierende gierzwaluwen genieten. Namelijk boven Andrej Sacharovstraat 18-19 en in de omgeving Habib Bourguibastraat/Augusto Sandinostraat. Hier kan je overdag en 's avonds in de zomermaanden vaak gierende zwaluwen waarnemen in groepjes van vier tot veertien vogels. Ook boven en door de Tulastraat en de David Ben Goerionstraat ging het veelal om twee tot zes gierende vogels.

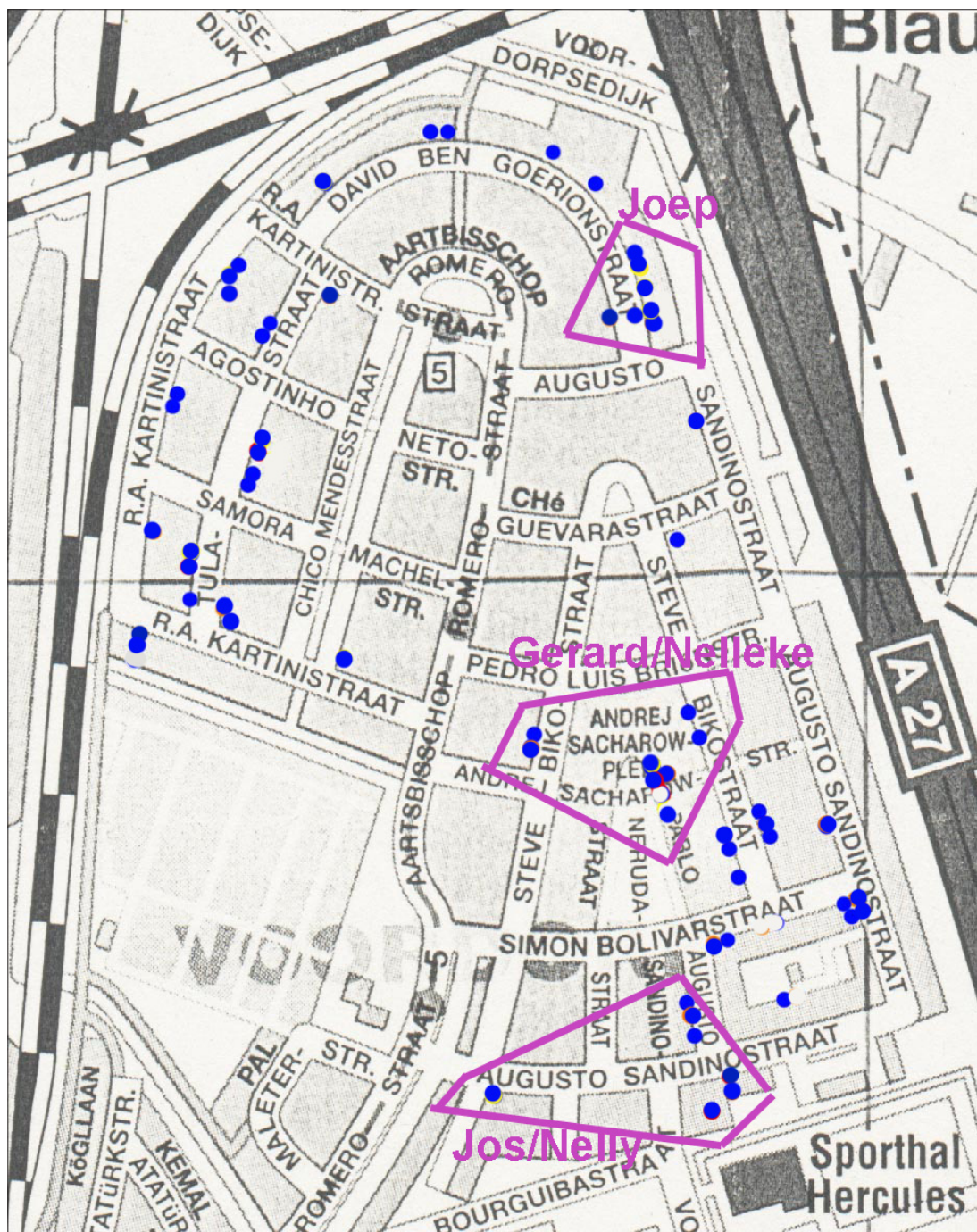
Al met al lijkt het erop dat het aantal broedparen van de gierzwaluw meer dan verdubbeld is, van drie in 2016 naar vermoedelijk zeven in 2017 (zie fig. 4 en 5). En wat vooral leuk is is de zeer hoorbare aanwezigheid van groepen gierzwaluwen in de wijk, met concentraties bij vier/vijf straten waar nestelende gierzwaluwen zitten.

Ook mooi is de vaststelling dat de spreeuw een heel goed broedseizoen achter de rug heeft. Met deze soort gaat het immers de laatste jaren overal in het land bergafwaarts. In Voordorp is het hoogste aantal broedgevallen sinds de start van het nestkastenproject waargenomen (zie tabel 3 en fig. 5)!

Figuur 5. Trend drie vogelsoorten Voordorp 2006-2017

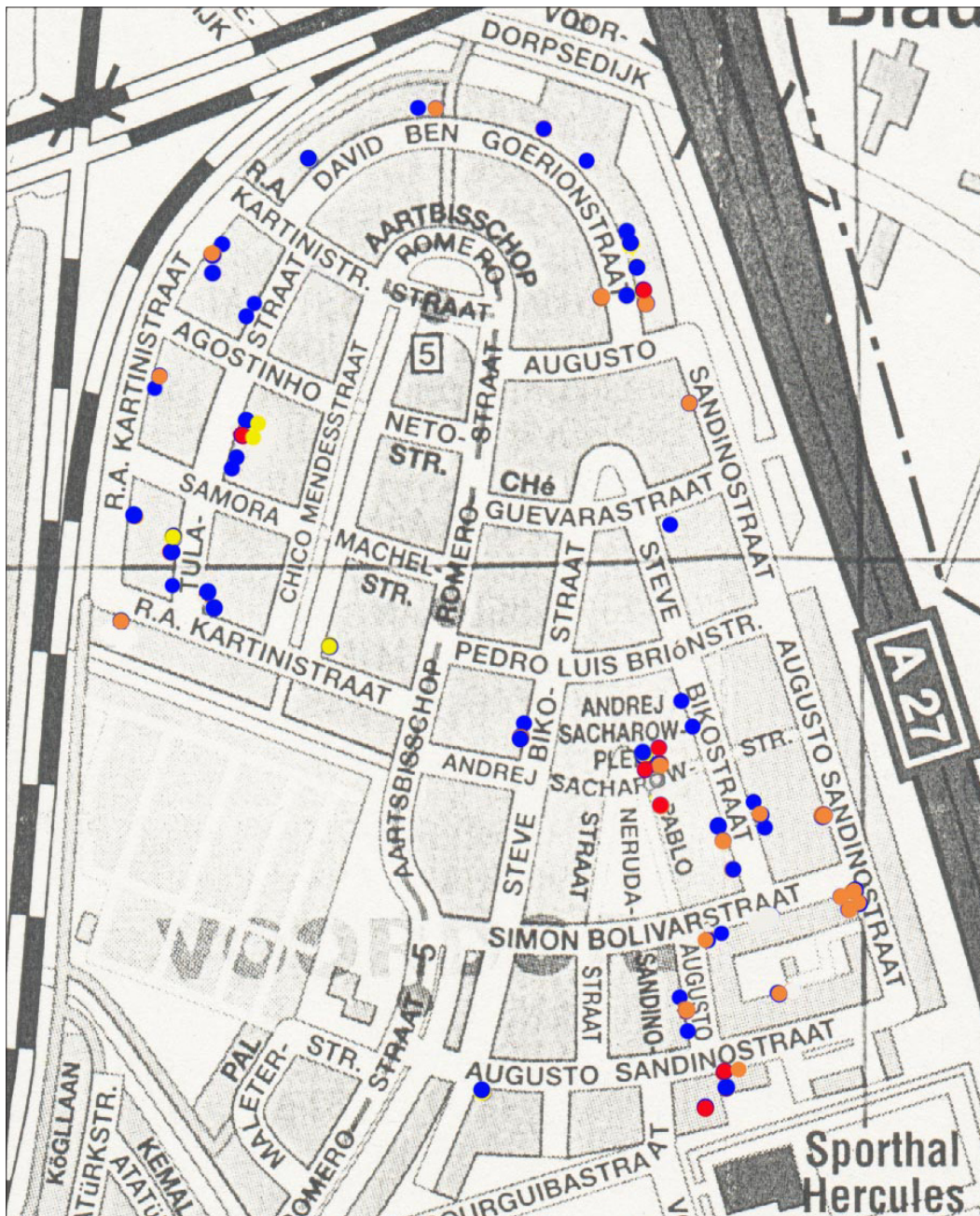

BIJLAGE 1. Verdeling monitoring kasten

De kasten die niet zijn ingedeeld zijn door Tienieke gemonitord. In de Tulastraat worden de kasten op nr. 23 door de bewoners in de gaten gehouden.

BIJLAGE 2. Bezette gierzwaluwnestkasten in Voordorp in 2017

Legenda

blauwe stip	niet bezette kast
gele stip	broedpaar van huismus
oranje stip	broedpaar van spreeuw
rode stip	broedsucces gierzwaluw

Let op: Als in kasten door twee verschillende vogelsoorten na elkaar is gebroed staan er 2 niet-blauwe stippen naast elkaar!! Er kunnen dus meer dan 63 stippen staan!